

Кожевніков В. О., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Лихова С. Я., д.ю.н., професор

ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА УГОН АБО ЗАХОПЛЕННЯ ПОВІТРЯНОГО СУДНА (СТ. 278 КК УКРАЇНИ)

Відповідно до статті 2 Конвенції про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден кожна Договірна Держава зобов'язується застосовувати суворі міри покарання щодо винних осіб, які здійснили захоплення чи угон повітряного судна. При цьому строки покарання в Конвенції прямо не зазначені і тому регулюються національним законодавством.

Так, наприклад, в Аргентині, Італії, Румунії мінімальний термін покарання за це суспільно небезпечне діяння коливається від 3 до 5 років позбавлення волі, в Австралії, Австрії, Німеччині і Японії – від 7 до 10 років позбавлення волі. Максимальним покаранням за КК Аргентини, Румунії, Швейцарії є тюремне ув'язнення до 20 років. У випадках зі смертельними наслідками норми кримінального права ФРН, Франції, Австрії передбачають довічне ув'язнення, а Японія і деякі штати США і смертну кару [1, с. 996].

Санкція ч. 3 ст. 278 КК України передбачає верхню межу покарання за угон чи захоплення літака у вигляді позбавлення волі строком 15 років, якщо такі дії були вчинені організованою групою або поєднані з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або такі, що спричинили загибель людей чи інші тяжкі наслідки. Проте верхня межа покарання в цьому випадку є дещо сумнівною.

Хоча О. В. Микитчик зазначає, що умисне вбивство при захопленні транспортного засобу повинне кваліфікуватись за сукупністю злочинів проте, на наш погляд, таке твердження є дещо спірним [2, с. 633].

Як зауважують С. Я. Лихова і А. О. Кочнєва, під загибеллю людей в нормі ч. 3 ст. 278 КК України слід розуміти смерть хоча б однієї людини – пасажирів або члена екіпажу, а також осіб, які після посадки захопленого судна беруть участь у його звільненні [3, с. 138].

Постанова Пленуму Верховного Суду України під поняттям «загибель людей» розуміє випадки смерті однієї чи декількох осіб, при цьому форма вини заподіяння смерті може бути будь-якою [4]. Виходячи з цього вважаємо, що вбивство, вчинене при угоні чи

захоплені повітряного судна, повністю охоплюється нормою ч. 3 ст. 278 КК України і додаткової кваліфікації за відповідною частиною ст. 115 КК України не потребує.

Через це застосування довічного позбавлення волі за умисне вбивство навіть двох чи більше осіб при угоні чи захопленні літака є неможливим.

Для виправлення цієї ситуації варто передбачити в санкції ч. 3 ст. 278 КК України вищу міру покарання за аналогією, як це має місце в ч. 3 ст. 258 КК України, відповідно до якої за терористичний акт, що призвів до загибелі людини винна особа може бути засуджена до довічного позбавлення волі.

Аналогічні конструкції існують в Кримінальних кодексах ФРН та Франції. Відповідно до частини 3 Параграфу 316с КК ФРН, якщо особа в результаті захоплення чи угону літака принаймні по легковажності, заподіює смерть іншій людині, то покаранням є довічне позбавлення волі або позбавлення волі на строк не менше десяти років [5]. Відповідно до статті 224-7 КК Франції захоплення або взяття під контроль шляхом насильства або погрози насильством повітряного судна карається довічним кримінальним ув'язненням, якщо воно супроводжувалося тортурами, або актами жорстокості або якщо воно спричинило смерть одного або декількох осіб [6].

Іншим дискусійним моментом є визначення поняття «загибель людей» у випадку захоплення чи угону літака.

Хоча й у вищезгаданій Постанові ПВСУ під поняттям «загибель людей» розуміються випадки смерті однієї чи декількох осіб, проте О. О. Дудоров, В. О. Навроцький не погоджуються з такою думкою, вважаючи таке тлумачення лексично некоректним і розуміють під цим терміном смерть двох чи більше людей. В підтвердження їх позиції можна навести такий аргумент, що в КК України існує два поняття: «загибель людей» і «загибель людини» [7, с. 237].

Тому, на наш погляд, коректніше вжити термін «загибель людини», яке використовується в нормі ч. 3 ст. 258 КК України і однозначно розуміється саме як загибель однієї чи декількох осіб.

Виходячи з вищевикладеного, з метою правильної кваліфікації умисного вбивства, вчиненого під час угону чи захоплення повітряного судна, а також подолання існуючих колізій пропонуємо викласти ч. 3 ст. 278 КК України в такій редакції: «Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою або поєднані з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або такі, що спричинили загибель людини чи інші тяжкі наслідки – караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років, або довічним позбавленням волі».

Література

1. Князев Е. А. Угон и захват судна воздушного или водного транспорта: уголовно-правовое исследование [Электронный ресурс] / Е. А. Князев // Актуальные проблемы российского права. – 2013. – С. 994-1000. – Режим доступа: http://www.nbpublish.com/library_get_pdf.php?id=25357.
2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д. С. Азаров, В. К. Гришук, А. В. Савченко [та ін.]; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея; НАВС. – К.: Юрінком Інтер, 2016. – 1064 с.
3. Кримінальна відповідальність за угон або захоплення повітряного судна (ст. 278 КК України) / С. Я. Лихова, А. О. Кочнева // Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». – 2014. – № 3. – С. 135-139.
4. Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 р. № 3 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-02>
5. Уголовное уложение (Уголовный кодекс) Федеративной Республики Германия: текст и научно-практический комментарий / под ред. А. И. Рарога. – М.: Проспект, 2010. – 280 с.
6. Уголовный кодекс Франции / науч. ред. Л. В. Головкин, Н. Е. Крыловой; пер. с фр. и предисл. Н. Е. Крыловой. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. – 650 с.
7. Робак В. А. Юридичне визначення поняття «загибель людей» у кримінальному законодавстві України / В. А. Робак // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского, серия «Юридические науки». – 2009. – Том 22 (61). – № 1. – С. 236-239.

УДК 323.285 (477): 347.824 (043.2)

Лобода Ю. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Лихова С. Я., д.ю.н., професор

ТЕРОРИЗМ У ЦИВІЛЬНІЙ АВІАЦІЇ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ В УКРАЇНІ ТА У СВІТІ

Сьогодні тероризм – проблема не лише для країн із політичними, національними чи релігійними конфліктами, це проблема всієї світової спільноти. На думку науковця Б. Д. Леонова об'єктом глобального терористичного конфлікту є світопорядок, система світоустрою загалом. Відповідно, предметом конфлікту, тобто тим, з приводу чого відбувається протистояння його суб'єктів,